

LIETUVOS APELIACINIS TEISMAS

AKTUALI PRAKTIKA CIVILINĖSE BYLOSE

2020 m. liepa

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Civilinėje byloje Nr. [e2-1067-585/2020](#), sprenddamas dėl Juridinių asmenų nemokumo įstatymo (toliau – JANĮ) taikymo laike, Lietuvos apeliacinis teismas (toliau – ir LAPT) pažymėjo, kad kreditorių susirinkimas, kurio nutarimą byloje buvo prašoma panaikinti, įvyko 2020 m. vasario 13 d., t. y. įsigaliojus JANĮ, todėl sprendžiant klausimus dėl kreditorių dalyvavimo, balsavimo ir nutarimų priėmimo tvarkos kreditorių susirinkimo, taikytinos JANĮ nuostatos. Šio įstatymo nuostatos taikomos ir sprendžiant klausimą dėl taikos sutarties pagal kreditorių nutarimą sudarymo.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1014-553/2020](#), pasisakydamas dėl kreditorių informavimo tvarkos iki restruktūrizavimo bylos iškelimo sprendžiant restruktūrizavimo plano projekto tvirtinimo klausimą, LAPT išaiškino, kad JANĮ 47 straipsnio 1 dalyje nustatytas kreditorių informavimo apie kreditorių susirinkimą terminas yra taikytinas juridiniam asmeniui iškelto nemokumo bylos stadijoje.

JANĮ nenustato konkrečios juridinio asmens, kuriam siekiama iškelti restruktūrizavimo bylą, kreditorių informavimo apie susirinkimą dėl restruktūrizavimo plano projekto patvirtinimo tvarkos. Nepaisant to, JANĮ 107 straipsnio 1 dalis reglamentuoja, kad restruktūrizavimo plano projektui turi pritarti restruktūrizavimo plano paveikiami kreditoriai grupėse. Pažymėtina, kad pagal JANĮ 110 straipsnio 1 dalį restruktūrizavimo plano projektas, pavirtintas JANĮ 106–107 straipsnyje nustatyta tvarka juridinio asmens dalyvių ir kreditorių, turi būti pateiktas teismui ne vėliau kaip per 4 mėnesius nuo nutarties iškelti restruktūrizavimo bylą įsiteisėjimo dienos. Tokiu atveju, t. y. jau esant iškelto juridinio asmens restruktūrizavimo bylai, kreditoriai apie susirinkimą dėl restruktūrizavimo plano projekto patvirtinimo turėtų būti

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

informuoti JANĮ 47 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka. Nagrinėjamu atveju JANĮ 106–107 straipsniuose nustatyta tvarka patvirtintas restruktūrizavimo plano projektas turėjo būti teismui pateiktas iki restruktūrizavimo bylos iškėlimo, tačiau tai nereiškia, kad tokiu atveju teismas, sprenddamas restruktūrizavimo plano projekto patvirtinimo klausimą, neturi pagrindo atsižvelgti ir įvertinti aplinkybių dėl kreditorių informavimo apie restruktūrizavimo plano projekto tvirtinimo procedūrą. Šių aplinkybių teisinę reikšmę patvirtina ne tik JANĮ nuostatos, kad restruktūrizavimo plano projektui turi pritarti šio plano paveikiami kreditoriai grupėse (JANĮ 107 straipsnis), kad teismas turi patvirtinti restruktūrizavimo planą (JANĮ 111 straipsnis), bet ir nemokumo proceso efektyvumo, kreditorių lygiateisiškumo bei skaidrumo principai (JANĮ 3 straipsnis). Kadangi JANĮ nenustato atskiros juridinio asmens, kuriam siekiama iškelti restruktūrizavimo bylą, kreditorių informavimo apie restruktūrizavimo plano projekto patvirtinimą tvarkos, tai, ar plano paveikiami kreditoriai buvo informuoti tinkamai turėtų kiekvienu atveju įvertinti teismas savo nuožiūra.

Taip pat LAPT nurodė, kad juridiniam asmeniui suteikiama pagalba finansiniams sunkumams įveikti neturėtų būti siejama išimtinai tik su kreditoriaus savanorišku sutikimu, patvirtinimu (žodiniu, rašytiniu) atitinkamai modifikuoti savo prievolę skolininkui ir (ar) kitaip padėti jam įveikti finansinius sunkumus. JANĮ 104 straipsnis nustato, kad už restruktūrizavimo plano parengimą atsako juridinio asmens (skolininko) vadovas. Šiame plane juridinio asmens vadovas, be kita ko, numato priemones, kuriomis bus siekiama įveikti finansinius sunkumus. Šios priemonės gali būti įvairios ir nebūtinai suderintos su skolininko kreditoriais. Viena tokių priemonių – plane numatomi atitinkami kreditorių finansinių reikalavimų tenkinimo terminai,

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

neabejotinai paveikia kreditorių teises, todėl tokie kreditoriai, nepaisant to, kad nėra sudarę atskiro susitarimo su skolininku pratęsti prievolės jiems įvykdymo terminą, išdėstyti prievolės įvykdymą ar kitaip padėti skolininkui įveikti finansinius sunkumus, taip pat laikytini restruktūrizavimo plano paveikiamais kreditoriais.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1112-241/2020](#), pasisakydamas dėl kreditoriaus teisės inicijuoti bankroto bylą, LApT sprendė, kad atsakovės bankroto bylos iškelimo stadijoje pakanka duomenų teigti, jog pareiškėjas yra atsakovės kreditorius, todėl pirmosios instancijos teismas pagrįstai nagrinėjo pareiškėjo pareiškimą dėl bankroto bylos atsakovei iškelimo. Teismas pažymėjo, kad kiekvienas asmuo, manantis, jog įstatymu saugomos jo teisės ar teisėti interesai yra pažeidžiami, turi galimybę kreiptis į teismą dėl šių savo interesų gynybos ir pasirinkti, kokiomis teisinėmis priemonėmis ginti šias teises ir kokius reikalavimus teisme pareikšti, be to ir JANĮ nėra įpareigojimo prieš kreipiantis į teismą dėl bankroto bylos skolininkui iškelimo būtinai inicijuoti skolos priteisimo procesą.

Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad viešojo intereso buvimas bankroto bylose įpareigoja bankroto bylą nagrinėjantį teismą būti aktyvų ir imtis priemonių išaiškinti reikšmingas bylos aplinkybes, tai apima ir teisę rinkti įrodymus. Tačiau aktyvus teismo vaidmuo neturi pažeisti civiliniame procese vyraujančio rungimosi principo, pagal kurį kiekviena šalis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų ar atsikirtimų pagrindu, išskyrus tuos atvejus, kai šių aplinkybių nereikia įrodinėti pagal įstatymą. Sprendžiant bankroto bylos iškelimo įmonei klausimą mokumo pagrindimo našta perkeliama įmonei, kuriai prašoma iškelti bankroto bylą.

Jvertinęs JANĮ 20 straipsnio reglamentavimą dėl papildomų dokumentų, rašytinių paaiškinimų teismui pateikimo, LAPT sprendė, kad ši suformuota praktika taikytina ir sprendžiant bankroto bylos iškėlimo klausimą pagal JANĮ nuostatas.

Civilinėje byloje Nr. [e2A-971-302/2020](#), sprendama dėl nenumatytų aplinkybių kaip pagrindo nutraukti viešąjį pirkimą, Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija pažymėjo, kad VPĮ 29 straipsnyje yra reglamentuota pirkimo procedūrų pradžia ir pabaiga. Šio straipsnio 3 dalyje numatyta, kad bet kuriuo metu iki pirkimo sutarties (preliminarijos sutarties) sudarymo ar projekto konkurso laimėtojo nustatymo perkančioji organizacija turi teisę savo iniciatyva nutraukti pradėtas pirkimo ar projekto konkurso procedūras, jeigu atsirado aplinkybių, kurių nebuvo galima numatyti, ir privalo tai padaryti, jeigu buvo pažeisti VPĮ 17 straipsnio 1 dalyje nustatyti principai ir atitinkamos padėties negalima ištaisyti.

Minėtos VPĮ nuostatos formuluotė suponuoja, kad tam, jog būtų galima pirkimą nutraukti dėl paaiškėjusios aplinkybės, kurios nebuvo galima numatyti, turi būti nustatytos šios dvi sąlygos: 1) pirkimo sutartis dar neturi būti sudaryta; 2) turi būti nustatytos aplinkybės, kurių nebuvo galima numatyti.

Pirmoji sąlyga yra formali. Tuo tarpu antroji sąlyga, t. y. ar egzistuoja aplinkybė, kurios nebuvo galima numatyti, yra vertinamoji. VPĮ neatskleista viešojo pirkimo nutraukimo dėl nenumatytų aplinkybių taikymo kriterijų, todėl nenumatytos aplinkybės, kaip pagrindas viešajam pirkimui nutraukti, vertinamos teismo konkrečioje byloje.

Civilinėje byloje Nr. [2-1167-881/2020](#), sprendamas restruktūrizavimo bylos iškėlimo klausimą, LAPT

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

nurodė, kad pagal JANĮ 21 straipsnio 1 dalį, viena iš būtinųjų restruktūrizavimo bylos iškėlimo sąlygų yra juridinio asmens gyvybingumas. Šios sąlygos kontekste apeliante jokių iš esmės pasikeitusių aplinkybių nenurodė, todėl nepaneigė pirmosios instancijos teismo išvados, kad jokių esminių pasikeitimų veikloje ar savo struktūroje bendrovė neatliko bei duomenų, leidžiančių spręsti apie esminę finansinės situacijos pasikeitimą ar valdymo organų realius veiksmus bei priimtus sprendimus, turėsiančius lemiamos įtakos procesams bendrovėje, nepateikė.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1123-781/2020](#), pasisakydamas dėl įrodinėjimo tyčinio bankroto byloje, LApT nurodė, kad įmonės bankroto pripažinimas tyčiniu sukelia itin reikšmingas teises pasekmes asmenims, pripažintiems atsakingais už tyčinį bankrotą, todėl įrodinėjimo standartas šios kategorijos bylose yra aukštesnis ir lemia didesnę teismo aktyvumą pareigą siekiant nustatyti visas aplinkybes, reikšmingas sprendžiant dėl įmonės bankroto pripažinimo tyčiniu, ir teismo išvados šios kategorijos ginčiuose negali remtis prielaidomis ar tikimybėmis. Vadinas, teismo išvados dėl įmonės nemokumo, tyčinio bankroto pagrindo grindžiamos tikimybių pusiausvyros principu, negali būti pripažintos pakankamomis sprendžiant dėl tyčinio bankroto.

Civilinėje byloje Nr. [2-1201-798/2020](#), sprenddamas dėl galimybės bylą dėl bankroto pripažinimo tyčiniu baigti taikos sutartimi, LApT atkreipė dėmesį, kad pagal galiojantį teisinį reglamentavimą yra akivaizdu, kad ginčo šalys bankroto procese gali sudaryti taikos sutartį. Visgi, nagrinėjamu atveju svarbu tai, kad bankroto administratorė ir apeliantas sudarė taikos sutartį, kurioje susitarė, kad bankroto administratorė atsisakys pareikšto reikalavimo bankroto byloje

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

dėl bankroto pripažinimo tyčiniu, o taip pat ateityje neturės jokių pretenzijų suinteresuotam asmeniui, bendrovės vadovams ir akcininkams, o apeliantas į bankroto administratorės atsiskaitomąją banko sąskaitą sumokės 4 000 Eur sumą.

Bankrotą pripažinti tyčiniu, esant įstatymuose numatytiems požymiais teismas gali savo iniciatyva, kreditoriaus arba nemokumo administratoriaus prašymu. Teismas nurodė, kad bankroto administratorės ir apelianto sudaryta taikos sutartis neturi visiškai jokios juridinės galios. Be to, byloje nustatyta, kad didžiausias bendrovės kreditorius palaike prašymą dėl bankroto pripažinimo tyčiniu. Todėl net ir patenkinus prašymą ir patvirtinus šalių pateiktą taikos sutartį kreditorius turės teisę reikšti analogišką prašymą pripažinti atsakovės bankrotą tyčiniu, kas iš esmės reikš pakartotinį prašymo nagrinėjimą.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1160-781/2020](#), pasisakydamas galimybės skųsti teismo rezoliuciją pratęsti likvidavimo terminą, LApT pažymėjo, kad nei JANĮ, nei Civilinio proceso kodeksas nenumato galimybės skųsti teismo rezoliuciją, kuria pratęstas terminas likvidavimo procedūrų atlikimui. Tokia teismo rezoliucija neužkerta kelio tolesnei bankroto bylos eigai.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1202-553/2020](#), sprenddamas supaprastintam bankroto procesui taikytino reglamentavimo, LApT pažymėjo, kad nors bendrovės bankroto procesas ir pradėtas galiojant Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymui (toliau – ĮBĮ), tačiau nemokumo administratorės prašymas dėl supaprastinto bankroto proceso taikymo teisme gautas 2020 m. kovo 10 d., t. y. jau galiojant JANĮ. Pirmosios instancijos teismas, sprenddamas supaprastinto

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

bankroto proceso taikymo klausimą, turėjo vadovautis ne ĮBĮ, o JANĮ nuostatomis, nes išimčių supaprastinto bankroto proceso nagrinėjimui JANĮ 155 straipsnis nenumato.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1212-553/2020](#), pasisakydamas dėl galimybės skųsti teismo nutartį, kuria kreditoriui leista patikrinti nemokios įmonės dokumentus, LApT nurodė, kad JANĮ nuostatos atskirai nenumato galimybės apskųsti tokią nutartį. Tokia teismo nutartis neužkerta galimybės tolesnei bankroto bylos eigai ar su bankroto procedūrų vykdymu susijusių klausimų sprendimui. Jeigu teismo priimtu procesiniu sprendimu nėra užkertama galimybė tolesnei bylos eigai ir tokio procesinio sprendimo apskundimo apeliacine tvarka galimybės įstatymai nenumato.

Civilinėje byloje Nr. [2-1262-781/2020](#), spręsdama dėl JANĮ taikymo laike, LApT pažymėjo, leidimo išieškoti iš neribotos civilinės atsakomybės juridinio asmens savininko suteikimas iš esmės yra procesinio pobūdžio klausimas, todėl turi būti taikomos JANĮ nuostatos, o ne bankroto išskėlimo metu galiojusio ĮBĮ nuostatos.

Kita vertus pastebėtina, jog ĮBĮ 28 straipsnio 2 dalyje bei 33 straipsnyje įtvirtintas teisinis reguliavimas neturi esminių skirtumų nuo JANĮ esančio reguliavimo, teismui sprendžiant leisti bankrutavusios neribotos civilinės atsakomybės įmonės kreditorių finansinių reikalavimų išieškojimą nukreipti į šios įmonės savininko turtą.

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Pastaba. Lietuvos apeliacinio teismo apžvalgoje pateikiamos neoficialios procesinių sprendimų santraukos, parengtos tik siekiant informuoti.

Apžvalgoje naudojamos nuotraukos iš Lietuvos apeliacinio teismo ir Artūro Jendovickio archyvų.

Parengė Lietuvos apeliacinio teismo
Teismų praktikos skyrius
Gedimino pr. 40, LT-01503 Vilnius
Tel. (8 70) 663 685, faks. (8 70) 663 060
apeliacinis@apeliacinis.lt
www.apeliacinis.lt

Vilnius, 2020 m.